

EMAIL: AROD@ARODPOLICIES.ORG
WWW.ARODPOLICIES.ORG

Bent Høie
Helse- og omsorgsdepartementet

14. April, 2016

OPPFØLGING VEDRØRENDE DITT SVAR PÅ VÅR HENVENDELSE OM RUSPOLITIKK OG MENNESKERETTIGHETER.

Vi bekrefter mottatt ditt brev av 30.3.2016 hvor du takker for innspill og synspunkter knyttet til narkotikalovgivningen.

Det er flott at du har merket deg våre synspunkter og vil ta de videre med deg i ditt arbeid, men ut ifra ditt svar synes det dessverre klart at du ikke har tatt inn over deg problemstillingens natur.

Vi vil derfor benytte denne anledningen til å påpeke at du i ditt vedlegg (hvor du gjør rede for regjeringens posisjon i forhold til UNGASS 2016) avslører en grunnleggende mangel på forståelse av den prinsipielle tenkningen som menneskerettighetene bygger på. Det er en logisk brist i din argumentasjon som vitner om at du enten (a) ikke forstår hva menneskerettigheter er, eller (b) forstår det, men av uvisse grunner velger ikke å ta konsekvensene av faktabildet. Og fordi vi vil gjøre hva vi kan for å oppklare eventuelle misforståelser ser vi det som betimelig å presisere hvor du og regjeringen trår feil.

Du gir jo selv uttrykk for at du ønsker respons angående ditt innspill om Norges posisjon relatert til UNGASS 2016 og fordi regjeringens nåværende ståsted er en trussel mot selve idégrunlaget menneskerettighetene bygger på kommer vi nå tilbake til deg for å forsikre oss om at vi har gjort vårt for å klargjøre de sviktende premissene som dere legger til grunn for deres ståsted.

Problemet med din og regjeringens posisjon er dette:

- *På den ene side erklærer dere at hovedmålet med ruspolitikken er å “sikre helse og velferd” og at “menneskerettsperspektivet må legges til grunn i alle sammenhenger.” Du sier selv at dette er deres “ufravikelige utgangspunkt,” hvilket selvfølgelig er vel og bra—men fra dette “ufravikelige utgangspunktet” går du raskt over til å forsikre oss om at “legalisering av flere rusmidler” er uaktuelt.*

Problemet her burde være åpenbart, for du legger altså til grunn at forbudslinjen per definisjon er forenlig med menneskerettighetsbestemmelsene. Du erklærer deg som tilhenger av denne ruspolitiske tilnærmelsen og du kommer med dette utsagnet *selv etter at du har mottatt dokumentasjon som tyder på den er i seg selv uforenlig med menneskerettsprinsippene* og vi må da konkludere med at “menneskerettigheter,” for regjeringen, ikke har noe annet innhold enn det de som utøver makt til enhver tid vil legge i begrepet.

Dette er så feil som det kan få blitt, men allikevel er hele din argumentasjon gjennomsyret av dette idégrunnlaget. I motsetning til hva du legger til grunn så har menneskerettigheter *ingenting* med “politisk ønske om å legalisere” å gjøre; de har *ingenting* med vår “geografiske plassering” å gjøre; de har *ingenting* med “vår kultur og historie” å gjøre—og om “narkotika fører til problemer” er i seg selv også irrelevant. Din presentasjon av Norges posisjon til UNGASS 2016 vitner i det hele tatt om at du på det nåværende tidspunkt synes mer opptatt av å verne om status quo enn å ta inn over deg kritikken som på menneskerettslig grunnlag er reist mot forbudslinjen. Vi finner det meget besynderlig at norske myndigheter velger å stille seg bak en posisjon som så åpenbart underminerer tenkningen menneskerettighetene bygger på.

Om du virkelig “har merket” deg våre innspill om ruspolitikken og menneskerettighetene så vet du jo at menneskerettighetene bygger på prinsipiell tenkning rundt forholdet mellom stat og individ og at de oppstiller visse kriterier som lovgiverne må forholde seg til.

Det som er viktig for menneskerettighetene sin del er derfor om lovgivningen representerer en korrekt avveining av de hensyn som må gjøres gjeldende i forholdet mellom stat og individ: Det må finnes gode grunner for å opprettholde skillet mellom legale og illegale stoffer og det som er avgjørende er om forskjellsbehandlingen av de forskjellige brukergrupperingene kan forsvares målt opp mot de retningslinjer som følger av menneskerettsmaksimer som likhetsprinsippet, forholdsmessighetsprinsippet og uvilkårighetsprinsippet—kort sagt: om forbudstilhengerne kan besvare de spørsmålene som du mottok i vår tidligere henvendelse.

Du har allerede mottatt dokumentasjon som tyder på at forbudslinjen har et alvorlig forklaringsproblem i dette henseende, og som koordinerende statsråd for ruspolitikken er det din plikt å sørge for at problemstillingen blir klarlagt både på nasjonalt og internasjonalt nivå.

Det er dette menneskerettsbestemmelsene fordrer—og med det som utgangspunkt er det på ingen måte “rart” om Norge skal være talerør for noe “radikalt annerledes.”

Det handler nemlig ikke om å gå i bresjen for legalisering per se, men om å gå i bresjen for *menneskerettigheter*. Det handler om å sørge for at det ruspolitiske faktabildet blir tilstrekkelig belyst til at forholdet til menneskerettsbestemmelsene kan sies å være forsvarlig klarlagt—og derfra vil svaret om legalisering blir det naturlige skrittet videre eller ikke gi seg selv.

Det spiller sånn sett, på det nåværende tidspunkt, ingen rolle hvor de forskjellige aktører står i den ruspolitiske debatten. Som du selv erkjenner så kommer menneskerettighetene først, og så lenge vi er enige om dette så følger alt annet av seg selv. Alt som gjenstår da er å overlate til en uavhengig, upartisk og kompetent kommisjon å se nærmere på det ruspolitiske faktabildet, og som advokat Inger Zadig allerede har gjort deg oppmerksom på¹ er det tilhengerne av forbudslinjen som må kunne dokumentere at forbudslinjen er nødvendig og at premissene den bygger på holder vann.

Det følger av dette at hvis det i det hele tatt finnes tvil om at målet til forbudslinjen (et narkotikafritt samfunn) er legitimt; hvis det finnes tvil om at den er det middelet som er best egnet til å beskytte befolkningens helse og velferd; og hvis det finnes tvil om at den er det mist mulig inngripende alternativet vi har tilgjengelig for og hankses med det problembildet som rusbruk av og til medfører, så tilsier frihetspresumpsjonen at den ikke har livets rett.

Det spiller således ingen rolle om vi er “uenige om at legalisering av flere rusmidler er rett medisin.” Det spiller ingen rolle om “narkotika fører til store problemer,” og det spiller ingen rolle om det er et “politisk ønske i Norge å legalisere” eller om det er det internasjonalt.

Alt dette er irrelevant for menneskerettighetene. Det som er avgjørende er at forbudstilhengerne må kunne godtgjøre at dagens ruspolitiske tilnærming er innenfor de rammene som menneskerettsprinsippene legger opp til, og hvis de ikke kan dokumentere at dagens linje bygger på annet enn ignoranse, fordommer og uvitenhet (slik mange hevder at den gjør) så er det ytterst irrelevant hva den gjennomsnittlige borger eller politiker mener. Rent

¹ Se hennes kronikk *Narko-jihadistenes omvente bevisbyrde*. Ettersom artikkelen var adressert til blant annet Helseministeren tar vi det for gitt at du er kjent med problemstillingen Zadig tar for seg.

faktisk så er menneskerettighetenes oppgave å *beskytte* oss fra slike faktorer som du omtaler som “viktige”; de er der for å sørge for at kunnskapsløshet og intoleranse ikke blir premissleverandør for politikk, og de er der for å sørge for at politisk marginaliserte grupperinger som rusbrukere ikke blir forfulgt på usaklig grunnlag.

Det er dette som er forskjellen på en rettstat og et demokrati. I et demokrati vil de som utøver makt kunne gjøre hva de vil så lenge de har en viss prosent av befolkningen i ryggen, men slik er det ikke i rettsstaten. I rettsstaten har vi som samfunn tatt skrittet videre fra de barnesykdommer som ligger i demokratibegrepet; vi har tatt konsekvensene av det iboende problemet som flertallets diktatur representerer og vi har satt prinsipielle grenser for hva flertallet kan gjøre mot mindretallet. *Det er dette som er selve kjernen i menneskerettsbestemmelsene*, og nå som vi har presisert denne logiske bristen i din argumentasjon regner vi med at du og regjeringen tar konsekvensene av dette.

Viktigheten av at dere revurderer deres ståsted bør tross alt innen nå være åpenbar, for ut ifra den forståelse dere legger til grunn vil ikke menneskerettighetsbegrepet ha noe reelt innhold i seg selv. Slik dere nå bruker begrepet er “menneskerettigheter” noe som makten kan definere til inntekt for seg selv; det er løsrevet fra enhver moralsk kontekst og redusert til et verktøy i den maktpolitiske verktøykasse som ubetenksomme politikere kan misbruke til å ta seg til rette på rettsstatens bekostning.

Ettersom menneskerettsbestemmelsene er der for å arrestere den slags tendenser og tankegang i det politiske rom som du tilsynelatende argumenterer for, så ligger det i kortene at vi forventer en grundig redegjørelse fra din og regjeringens side.

Som nevnt innledningsvis ser vi regjeringens posisjon som et resultat av kun to muligheter: Dere kan enten (a) ha misforstått hva menneskerettigheter er, eller (b) dere vet bedre men velger allikevel å innta en posisjon som underminerer menneskeretten.

Hvis (a) er tilfellet, så har vi med dette klarlagt problembildet slik at eventuell forvirring rundt menneskerettstenkingen skal være et tilbakelagt kapittel. Enn så lenge tar vi høyde for at deres nåværende posisjon kan være resultatet av de beste intensjoner og at det skadebildet dere har påført menneskerettighetene skyldes en byråkratisk glipp, men nå som vi har redegjort for det sviktende grunnlaget bak deres ståsted vil det være konstitusjonelt ansvar forbundet med å se bort fra denne korrigeringen. Så fremt du ikke kommer tilbake til oss med en klargjøring hvor du enten (1) gjør rede for hvordan vi eventuelt har misforstått din kommunikasjon og tillagt deg meninger du og regjeringen ikke har eller (2) gjør rede for hvordan dere har tenkt til å rette opp i problembildet vi her har tegnet, vil det jo tross alt være åpenbart at (b) er tilfellet—og i så fall representerer dere den største trussel mot menneskerettighetene som tenkes kan.

Hvis så er tilfellet ser du overlagt vekk fra all den dokumentasjon dere er forelagt. Du vet innen nå at legaliseringstilhengerne har fremlagt dokumentasjon som tyder på at rundt 90 prosent av overdosedødsfallene i Norge skyldes forbudslinjen;² at rundt 30 prosent av landets fangebefolkning kan defineres som politiske fanger; og at rundt 5 prosent av den øvrige befolkningen kan sies å være forfulgt på rettstridig grunnlag.³ Samtlige av disse borgerne har et rettighetsbilde som dere har et særskilt ansvar for å ivareta, og om dere nå velger å fortsette som før uten å imøtegå de motforestillingene vi har reist mot lovgivningen må du være forberedt på at vi kommer til å holde deg konstitusjonelt ansvarlig.

Dette er på ingen måte å ta for hardt i. Hundre tusener av norske borgeres liv, helse og frihet står på spill og når det gjelder den videre korrespondanse så ligger det altså i kortene at vi forventer mer enn byråkratisk trenering og tomprat fra deres side.

På vegne av den norske brukerbefolkning ser vi frem til å høre fra deg om dette, og vi håper i det lengste at du vil komme tilbake med en respons som er rettsstaten verdig.

Med vennlig hilsen

Roar Mikalsen
Leder for AROD

² Ole Martin Larsen, *Mellom Alle Stoler: Narkomane og Leger utenfor Rusomsorgen* (Aktuell 2008)

³ Roar Mikalsen, *To End a War: A Short History of Human Rights, the Rule of Law, and How Drug Prohibition Violates the Bill of Rights* (Createspace 2015)